

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lugduni, M.DC.LI.**

§. 5. An ommissio libera motuum habeat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

actum: ergo non potest voluntas addita ad omittendum influere in omissionem, quia tantum potest influere in omissionem, quatenus non elicit actum, quem potest ergo cogitatio non potest illuminare, ut omittat, seu ut influat in omissionem per influxum, quæ ipsa præstare nequit.

38 Neque refert, me dixisse actum necessarium posse provenire à principio prædeterminante, & ab alio comprincipio ex se non determinante, quia cum actus positivus habeat entitatem physicam, postquam voluntas sit determinata per modum actus primi ab vno principio, potest in actu secundo concurrere cum principio prædeterminante, & cum aliis principiis ex se non prædeterminantibus, à quibus oriatur actus secundus, & determinatio ad illum per modum actus primi. In negatione autem, cum nullus sit influxus positivus ab illo principio dicitur tota procedere, quod per modum actus primi ad illam prædeterminat, nec alia non prædeterminantia possunt quidquam in negationem influere. Ex hoc capite fatentur omnes, omissionem actus in voluntate non potente actum elicere, non procedere à voluntate, sed ab illo principio positivo, vel negativo, ex vi cuius voluntas impotens est amorem producere.

39 Dicendum est tertio, omissionem in actu secundo procedere ab hac cogitatione, nihil aliud esse, quam actum primum potentem influere in omissionem, & ipsam omissionem illi coexistentem, ita ut si plures cogitationes, etiam representantes obiecta in se impossibilia potentes influere in hanc omissionem, coniungantur cum illa, omnes simul per modum vnius principij adequati, & quælibet illarum per modum inadæquati principij, necessariò influant, ita ut non possit omisso hac coexistentia supposita, non ita ab illis procedere. Dixi, omnem actum primum, ut comprehenderem complacentias inefficaces circa obiectum, quod potest movere ad omissionem, si hæc per se ipsas possunt in omissionem influere, à quibus omisso procedet simul & à cogitatione per modum vnius adequati principij modo dicto, ita ut nunquam simplex complacentia sit principium adequatum omissionis, cum semper cum cognitione coniungantur.

40 Non immorabor in hac conclusione probanda, quia rationes omnes, quæ rem ita contingere evincunt, adduxi iam Contr. 9. p. 5. ad probandum, similem influxum in actibus imperantibus respectu actuum imperatorum. Vide ibi dicta, & omnia omnino eodem modo ad præsentem doctrinam applica, & sicut ibi dixi, influxum actuum imperantis includere nostro modo concipiendi actum imperatorem in recto, & imperatum in obliquo, & influxum passivum dicere actum imperatum in recto, & imperantem in obliquo, in re tamen esse eundem omnino, quia uterque dicit eandem coexistentiam, & sicut dixi, posito actu, cum duobus imperiis, dependere à quolibet inadæquate, & vno ablato, si permaneat coexistens alteri actui imperanti, iam dependere ab illo adæquate per aliam causalitatem: sic dico de omissione coexistenti duabus cognitionibus, dependere à quolibet illarum inadæquate, quod si vna cognitione ablata permaneat omisso coexistens alteri cognitioni iam soli, iam dependere ab illa per aliam causalitatem, dicendum est.

41 Vnum tantum in hac re apparet difficile, quam in actibus imperatis. Quomodo, videlicet, possit omisso dependere à duobus motibus inter se oppositis, licet enim dixerim, actum imperatum posse dependere à duobus imperantibus respectibus motibus inter se oppositis, ibi facilius percipitur, quia actus imperatus immediatè non attingit motiva imperantium, in nostro verò casu omisso immediatè attingit motiva per cogitationes proposita. Respondeo rectè posse omissionem respicere duo motiva inter se impossibilia tanquam fines sub disunctione exercendos, quod etiam in actibus positivis contingit, potest quis emere equum ex intentione equitandi in viæ, vel iter agendi, per actum, quo dicat, volo emere equum propter equitationem in viæ exercendam, vel propter iter Matritum peragendum, aut si dicat, volo equum emere, ut possim equitare, & iter agere: sic qui omittit, proposito ludo, & proposita rusticatione, potest omittere propter utrumque motivum, quæ omisso est propter ludum, vel rusticationem sub disunctione exercendam, seu ut voluntas sit apta & indifferens, ad actum, quo velit ludere, & actum, quo velit rusticare, ex quibus pro sua libertate postea, quem maluerit eligere, poterit.

Omissionem etiam liberam, non habere motivum, docuit expressè Soar. lib. 12. de gratia c. 1. n. 9. & Amicus Ruiz disp. 37. sect. 1. n. 13. ubi docet, omissionem esse meritoriam præmij naturalis, & bonam bonitate naturali, non posset autem esse bona, si ex bono motivo non fieret, Ripalda tenacissimè defendit disp. 70. citatà per totam, trahit ex motivo honesto, à quo procedit dem teneat Augustus, & Zumel apud Ripaldam, & sapientissimum recentiorum consensus, quibus ergo subscribo, huic opinioni non immeritò suffragor.

Deterruit multos, ad concedendum motivum respectu omissionis, difficultas, quam §. precedenti solui, scilicet, nihil esse, per quod omisso constituitur dependens ab hoc motivo, potius quam ab illo, quando occurrit duplex motivum disparatum, vel oppositum: sed hi Auctores rem contentè non sunt meditati, est enim idem solvendus nodus, siue omisso motivum habeat, siue careat illo, dum scilicet libera constituitur, eo enim ipso, quod sit libera, dependet à cognitione, & ex hac dependentia eadem oritur difficultas, quomodo constituitur omisso dependens à cognitione, quæ sine illa esset eadem, & quæ ratione dependeat ab hac cognitione potius, quam ab illa, cum duplex occurrit cognitio, obiecta disparata, vel opposita proponens.

Dicendum est primò, omissionem nullam habere motivum intrinsecum imbitum in sua entitate, sicut illud habet actus positivus, qui per se ipsum respicit hoc obiectum motivum, & terminatur ad illud, ita ut de potentia Dei absoluta non possit ad aliud, vel non ad istud terminari. Ab hac conclusione nullus dissentiet, cuius ratio hæc est efficacissima. Omisso intrinsecè nihil aliud est, quam non esse actus: sed idem non esse actus reperitur, quando est liberum respectu voluntatis, ac quando est omnino necessarium independentèr à voluntate, cui nullum motivum proponitur ad actum, & ad negationem illius; ergo eadem est omisso quando liberè procedit à voluntate, & quando necessariò existit independentèr à voluntate, quæ nulla cogitatione prævenitur circa obiectum amoris, vel omissionis: sed quando est necessaria independentèr à cognitione nullum potest habere motivum: ergo neque quando est libera illud habet per suam entitatem, quæ semper est eadem: Secundo, si omisso habet motivum, debet esse illud, quod per cognitionem proponitur voluntati: sed possunt diversa motiva proponi voluntati, quibus moueatur ad eandem omissionem: ergo omisso eadem potest habere diversa motiva: ergo non sunt illi intrinseci, quidquid enim est intrinsecum, semper illam necessariò comitatur. Omissionem esse eandem, siue ab hoc, siue ab illo motivo procedat: est certum quia semper est negatio eiusdem actus, & suspensio eiusdem actionis.

Dicendum est secundò, omissionem habere motivum extrinsecum immediatum, quasi interpretativum, & virtuale, ex eo præcisè, quod dependeat ex cognitione illud proponente. Probatur conclusio. Cognitione inclinatur, & allicit voluntatem ad omissionem liberam, sed nullo alio modo id facit, quam proponendo, seu applicando obiectum, quod retrahat voluntatem ab actu omissionis opposito, & illam trahat ad omissionem illius: & sæpè, vel semper trahere intendat ad actum oppositum: ergo cognitio influit in voluntatem liberam, quasi per applicationem motivi: ergo motivum ad illam conducit, aliàs ad quid esset applicandum superflua: semper enim est applicatio rei non conducentis ad effectum; ergo si motivum propositum per cognitionem non influit in omissionem liberam; superflua erit illius applicatio: ergo superflua erit cognitio, cuius totum munus est applicare obiecta, & motiva voluntati, ut ipsa se determinet propter motiva, quæ cognitio proposuit. Sed dici nequit, applicationem motivi, quæ est cognitio, non conducere ad omissionem liberam: ergo dici nequit, ipsum motivum in ipsam non influere, implicat enim puram applicationem rei non conducentis ad effectum, ad ipsum conducere.

Dixi motivum proveniens voluntati ex dependentia à cognitione, esse immediatum, quia motivum nullo medio influit in ipsam omissionem, sed per suam entitatem media cognitione applicatam, applicatio autem non se habet, ut medium

medium inter causam, & effectum, neque ex eo quod ignis calorem producat in ligno, dependenter ab applicatione, dicitur illum producere mediatè, seu media applicatione, quæ non est medium inter agens, & effectum, sed se tenet ex parte agentis, & simul cum illo est immediatè prior effectui per se ipsam, non prioritatè virtutis, sed conditionis. Motuum dicitur virtuale, & interpretatiuum, significat non esse intrinsecum ipsi omisio, sed interpretari, quasi intrinsecum, ex eo, quod omisio ab illo motuo procedat. In eodem sensu virtuale dicitur, quia omisio, quæ formaliter intrinsecè motuum non habet, quasi virtute, & æquivalenter, illud intrinsecè continet, ex eo quod ab illo procedat.

47 Respondet Arriaga subsect. 3. citatà, cognitionem, à qua dependet omisio, tantum influere in illam, tantum puram conditionem, ne cognitio inuitat ad actum posituum necessariò trahat, & determinet voluntatem, eo enim ipso, quod obiectum proponatur ut bonum, si alia cognitio illud non proponat cum aliqua ratione mali, voluntas illud necessariò amabit; est ergo cognitio influens in omisionem, conditio, ne voluntas necessariò feratur in omisionem, & quasi ablativa illius, quod necessariò voluntatè impelleret ad amorem, sicut remotio ignis aufert applicationem, quæ posita ignis combureret abque alio influxu, & causalitate in negationem ignis. Hac ratione quando cognitio hæc proponit obiectum amabile, & illa odibile, & voluntas suspendit omnè actum, cognitio proponens obiectum amabile, se habet tanquam conditio, ne voluntas necessariò eliciat odium, & cognitio proponens obiectum odibile est conditio, ut voluntas non necessariò feratur actu amoris in obiectum propositum.

48 Fateor, cognitionem proponentem obiectum odibile, esse conditionem, ne cognitio proponens obiectum amabile, necessariò voluntatem ad amorem adigat: Verumtamen nullo alio modo potest exercere tale munus conditionis, nisi proponendo obiectum motuum, quod per modum actus primi voluntatem reuocat ab amore, & inuitet ad omisionem amoris, & ad actum posituum illius, quia cognitio proponens obiectum odibile non destruit cognitionem proponentem illud amabile, neque tollit motuum amoris; ergo non impedit illius operationem, sicut remotio ignis impedit calefactionem, sed positiuè in oppositum inclinatur, per propositionem obiecti, quo voluntatè persuadere intendit, ut ab amore desistat, & obiectum propositum odio prosequatur; sicut cum trutina æquè libratas habet lanceas, & quantitas alteri superponitur, quæ illam deprimit, & alteram eleuat, alia quantitas posita in alia lancea impedit depressionem, quam produceret prima quantitas; non per remotionem virtutis, sed per conatum ad contrarium motum, & utraque quantitas operationem alterius impedit per conatum ad propriam operationem impossibilem cum operatione alterius: sic in cogitationibus inclinantibus ad amorem, & odium, quælibet proponendo suum motuum, inclinatur per modum actus primi ad suum actum, & hac ratione operationem alterius impedit, vel saltem non necessariò constituit, quia voluntas ad oppositam, inuitata ab hac cessare potuit.

49 Secundo impugnatur eadem solutio: Cogitatio remouens voluntatem ab amore, non tantum præstat cogitationem inclinantem ad illum non inducere necessitatem voluntatè, quando hæc liberè omittit; sed iam liberam voluntatem constitutam ad amandum, & non amandum, efficaciter mouet ad suspendendum actum amoris: ergo ex vi illius voluntas, non tantum non amat necessariò, verum etiam liberè omittit amorem, quem posset elicere: ergo illa cogitatio retrahit voluntatem, non solum ab amore necessariò, sed etiam libero, qui adhuc illa posita, ex vi aliud cogitationis poterat oriri à voluntate: ergo non tantum retrahit voluntatem ab amore per ablationem virtutis aliud cogitationis ad voluntatem necessariò determinandam, neque per remotionem virtutis, ut talis cogitatio posset efficaciter voluntatem allicere ad amorem, sed per positum virtutem, quæ in actu primo voluntatem retrahit ab amore, quod alio modo fieri nequit, nisi per manifestationem motui, ratione cuius apparet obiectum, quasi indignum amore, quæ indignitas visa voluntatem retrahit ab illius amore, & omisionis est causa per modum motui applicati per cognitionem.

50 Ex motuo supernaturali supernaturalitatè extrinsecam trahere omisionem, tenet Ripalda disp. 70. citatà, n. 45. negat P. Didacus Ruiz, disp. 37. de prouidentia sect. 1. & iure opti-

Franc. de Quirado, Philosoph. Tom. 11.

mo, non enim ex eo quod aliquid procedat ex motuo supernaturali, supernaturalè dici potest, quia supernaturalitas intrinsecè est imbibita in ipsa entitate, & omisioni conuenire nequit, ut fatentur omnes extrinsecè sine fundamento ex motuo tantum tribui potest, quia in rebus posituius motui supernaturali per se sufficiens non est ad inducendum effectum supernaturalem, ad quem semper supernaturale principium efficiens necessarium est: sed omisio non dependet à principio efficienti supernaturali, motuum enim ex eo quod sit motuum, efficiens non est: ergo nullum est fundamentum, ut omisio, adhuc extrinsecè, virtualiter, vel aliquo modo, supernaturalis dicatur. Nec de hac re amplius est contendendum, quidquid enim ultra hæc de illa dicatur, erit contentio de puro nomine, certum enim est, omisionem intrinsecè non esse supernaturalem, & iuxta principia tradita dependere aliquando à motuiis supernaturalibus, an verò præcisè ex hoc quod est in re, & nihil aliud, omisio dicenda sit extrinsecè supernaturalis, vel non, ultra nomen, differentia non est.

Id, quod Ripalda refert ibidem posse omisionem esse intrinsecè supernaturalem, secundum opinionem aliquorum, qui omisiones distinguunt secundum distinctionem principiorum, à quibus procedunt, ita ut diuersa sit omisio, quando procedit ab hoc motuo ab omisione, quæ est quando procedit ab alio, omni verisimilitudine caret, quia quocumque est omisio amoris, non est vlus amor, ergo est omnis possibilis negatio amoris. Probo consequentiam, esse negationis, nihil aliud est, quàm non esse actus, qui opponitur, sed quando voluntas omittit, nullus est actus aliquo modo: ergo est omnis negatio, omni modo quo potest esse: ergo semper est eadem, cum semper æquè non sit actus.

S. V.

Argumentorum solutio.

Obiici solet contra conclusionem, quæ diximus posse dari puram omisionem liberam S. Thom. 1. 2. q. 71. art. 9. & aliis in locis, sed parum fideliter Angelici Doctoris testimonia referunt aduersarij, quæ nostram sententiam non impugnant, sed propugnant. Sic Doctor Angelicus art. 5. citato: *Ad secundum, dicendum, quod aliquid dicitur voluntarium, non solum quia cadit supra ipsum actus voluntatis, sed quia in potestate nostra est, ut fiat, vel non fiat: unde etiam ipsum non velle, potest dici voluntarium, in quantum in potestate hominis est velle, & non velle.* Hæc D. Thom. quibus verbis disertè nostram exprimit sententiam, & P. Vazquez oppositè tenens, illa interpretari conatur de actu reflexo, pertinente ad omisionem, quo dicat voluntas, volo omittere, quæ interpretatio vtilis est, ne tanti Doctoris sententia aperte deferatur.

Obiicies secundo Omisio est negatio: sed ad negationem non datur potentia: ergo ad negationem non datur libertas, quæ essentialiter includit potentiam. Respondeo, non dari potentiam ad negationem respectu principij impotentis elicere actum negationi oppositum, exempli gratia, ad non videndum non est necessaria, neque datur potentia in lapide, dari tamen potentiam ad negationem respectu principij potentis elicere actum oppositum, & inuitati, seu quasi attracti ad illum, cui principio maxime virtuti tribuitur, se continere, & non prorumpere in actum, ad quem viuia cogitatio, vehemensque tentatio animum inclinabat. Hac ratione non potentia, sed imbecillitati, tribuitur, hominè tactum dulcedine obiecti, quod amplecti potest, illud statim, & quasi necessariò amplexari, & continenter, impotentesque vocamus, & dicimus, se continere non posse, & non esse sui compotes, homines, qui ita in obiectum belluino more, positiuè feruntur, quos valde potentes validissimòsque viros diceremus, si eisdem euentibus, quibus, quasi fatali quadam calamitate, per actus positiuos in consuetudinem, quasi innatas, labuntur, de propria imbecillitate illis quidem fortiore per puram suspensionem actus victoriam reportarent. Ad formam argumenti respondeo, Ad negationem actus non est necessaria potentia, distinguo: Ad negationem actus, ortam à principio potenti exercere, & non exercere actum, nego: Ad negationem actus, respectu subiecti impotentis actum elicere, concedo, deinde nego consequentiam. Distinctionem clariùs precipies, si per alleas doctrinam, quam opportunè satis ad rem nostram tradit sapientissimus Soar. disp. 19. Metaph. sect. 4. n. 11. Ad hoc, ut voluntas possit non agere, seu omittere, requiritur potentia, ut possit libere agere, per quam consti-